

საავტორო უფლების აღიარება

საქართველოს უზენაესი სასამართლო

გ ა ნ ჩ ი ნ ე ბ ა*
საქართველოს სახელით

№ 3კ\35-02

3 იანვარი, 2002 წ.,

ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატა
შემადგენლობა:

ლადო ჭანტურია (თავმჯდომარე),
ვალერი ხრუსტალი,
მერაბ ტურავა,
ბადრი მეტრეველი,
ქეთევან გაბელაია (მომხსენებელი),
მიხეილ გოგიშვილი,
ნანა კლარჯეიშვილი
თენგიზ კობახიძე,
ბეჟან ხიმშიაშვილი

სხდომის მდივანი: გ. სუპატაშვილი

კასატორი – მ. ბ. (მოპასუხე ძირითად სარჩელზე, მოსარჩელე შეგებებულ სარჩელზე)

მოწინააღმდეგე მხარე – ი. ჩ. (მოსარჩელე ძირითად სარჩელზე, მოპასუხე შეგებებულ სარჩელზე)

მესამე პირი: საქართველოს ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნული ცენტრი
„საქპატენტი“

გასაჩივრებული გადაწყვეტილება – თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო და სამეწარმეო საქმეთა კოლეგიის 2001 წლის 12 ივნისის გადაწყვეტილება

კასატორის მოთხოვნა – სასამართლო გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება

სარჩელის საგანი – საავტორო უფლების აღიარება სიმღერაზე „ყ. ქ.“

ა ღ წ ე რ ი ლ ო ბ ი თ ი ნ ა წ ი ლ ი:

კომპოზიტორ მ. ჩ-ს. მეუღლემ ი. ჩ-მა. 1983 წელს სარჩელით მიმართა სასამართლოს და მოითხოვა მისი გარდაცვლილი მეუღლის, მ. ჩ-ის დარღვეული საავტორო უფლებების დაცვა, საავტორო გასამრჯელოს მიღება და გ. ვ.-ის საავტორო უფლებების გაუქმება

* ამ საქმესთან დაკავშირებით იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეებზე 2000 წ., № 10, გვ. 465-466.

სიმღერაზე „ყ. ქ.“. მოგვიანებით, 2001 წლის 11 ივნისს, მოსარჩელემ დააზუსტა თავისი სასარჩელო მოთხოვნები და საბოლოოდ მოითხოვა მ. ჩ.-ის საავტორო უფლებების აღიარება სიმღერაზე „ყ. ქ.“ და საავტორო უფლების რეგისტრაცია ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნულ ცენტრ „საქპატენტში“. მოსარჩელე თავის მოთხოვნას ამყარებს შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებზე:

მ. ჩ.-მა სიმღერა „ყ. ქ.“ („ყ. მ.“) შექმნა 1945-46 წლებში ჯ. ბ.-ის ჯაზ-ორკესტრისათვის, რაც დადასტურებულია საგაზეთო სტატიაში, რომელიც 1948 წლის 31 ივნისს გამოქვეყნდა გაზეთში „ს. ო.“; 1963 წელს ფირმა „თბილისის“ მიერ გამოიცა ანსამბლ „რ.ს.“ მიერ შესრულებული სიმღერის გრამფირფიტა, სადაც სიმღერის ავტორად მითითებულია მ. ჩ. 1971 წელს შეიქმნა სატელევიზიო ფილმი „რ. მ.“, რომლის ტიტრებშიც სიმღერის ავტორად მითითებულია მ. ჩ. 1972 წლის 24 ივნისს ანსამბლ „რ.ს.“ მიერ შესრულებულ იქნა სიმღერა და მის საკონცერტო პროგრამაში სიმღერის ავტორად მითითებული იყო კომპოზიტორი მ. ჩ.

1982 წელს საქართველოს მუსიკონდმა გამოსცა სიმღერის „ყ. ქ.“ ნოტები, რომელშიც კომპოზიტორად მითითებულია მ. ჩ. 1947-49 წლებში სიმღერისათვის „ყ. ქ.“ საავტორო ჰონორარს იღებდა მ. ჩ. მოსარჩელის განმარტებით, მან მეუღლის საავტორო უფლების დარღვევის შესახებ შეიტყო 1982 წელს ტელევიზიის მეშვეობით, როცა სიმღერის ავტორად გამოცხადდა გ. ვ. რის გამოც 1983 წელს მიმართა სასამართლოს.

მოპასუხე გ. ვ.-ის მეუღლემ მ. ბ.-მ სარჩელი არ ცნო და შეეცაბებოდა სარჩელით მოითხოვა გ. ვ.-ის ავტორად აღდგენა სიმღერაზე „ყ. ქ.“. მოსარჩელე თავის შეეცაბებულ სარჩელს ამყარებს შემდეგ გარემოებებზე: მოსარჩელე ი. ჩ. არ არის სათანადო მოსარჩელე; მას, როგორც მ. ჩ.-ის მემკვიდრეს, უფლება არა აქვს იდავოს საავტორო უფლებებზე, რადგან საქართველოს სამოქალაქო სამართლის კოდექსის (1964 წლის) 505-ე მუხლის მიხედვით ავტორის სიკვდილის შემდეგ მემკვიდრეები იცავენ ნაწარმოებთა ხელშეუხებლობას, რაც არსებითად განსხვავდება ავტორთა უფლებებისაგან. საქმეში წარმოდგენილი მ. ჩ.-ის კლავირების კრებული ორი ნაწილისაგან შედგება და იმ ნაწილს, სადაც სადავო სიმღერა „ყ. ქ.-აა“ შეტანილი, თარიღი არა აქვს, რის გამოც არ შეიძლება მიჩნეულ იქნეს 1945 წელს შექმნილ ნაწარმოებად. გაზეთ „ს. ო.-ში“, გამოქვეყნებული წერილი, სადაც სადავო სიმღერის ავტორად მითითებულია მ. ჩ., 1964 წლის სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 490-ე მუხლის გათვალისწინებით არ უნდა იქნეს მიჩნეული ნაწარმოების გამოქვეყნებად.

ჰონორარების გადახდა ორივე ავტორზე იმიტომ ხდებოდა, რომ სიმღერა 1951 წლამდე ითვლებოდა ხალხურად, ხოლო 1951 წელს რ. გ.-ის მიერ ჩატარდა ექსპერტიზა და სიმღერის ავტორად აღდგენილ იქნა გ. ვ. ის ფაქტი, რომ სადავო სიმღერის ავტორია გ. ვ. დასტურდება მოწმეთა განმარტებებით, რომლებიც წერილობითი სახითაა საქმეში წარმოდგენილი. ვასადის ავტორობას ადასტურებს ასევე ანსამბლების „ო.ს“ და „...“-ის საკონცერტო პროგრამები.

მოცემულ სამოქალაქო დავაზე სასამართლომ პირველად 1986 წლის 30 მაისს გამოიტანა გადაწყვეტილება. იმ დროისათვის საქმეში მოსარჩელე იყო ი. ჩ., ხოლო მოპასუხე – საავტორო საქმეთა სააგენტო. ორჯონიკიძის რაიონის სასამართლოს აღნიშნული გადაწყვეტილებით ი. ჩ.-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა: სიმღერა „ყ. ქ.-ის“ მუსიკის ავტორად

აღიარებულ იქნა კომპოზიტორი მ.ჩ., გაუქმდა გ. ვ.-ის საავტორო უფლება სიმღერაზე „ყ. ქ.“.

სასამართლომ ექსპერტიზის დასკვნის, მოწმეთა ჩვენებების, საავტორო უფლებების რესპუბლიკური სააგენტოს სხდომის ოქმის, სიმღერის კლავირის, გრამფირფიტისა და ნოტების საფუძველზე დადგენილად მიიჩნია, რომ სიმღერის ავტორია მ. ჩ. სასამართლოს ეს გადაწყვეტილება უცვლელი დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 1986 წლის 24 ივლისის განჩინებით.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს პრეზიდიუმის 1998 წლის 20 აგვისტოს დადგენილებით გაზიარებულ იქნა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის მოადგილის პროტესტი, გაუქმდა სასამართლოს გადაწყვეტილებები და საქმე ხელახალი განხილვისათვის დაუბრუნა პირველი ინსტანციის სასამართლოს. 1999 წლის 1 ნოემბრის განჩინებით საქმე განსჯადობის წესების დაცვით წარმოებაში მიიღო თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო და სამეწარმეო საქმეთა კოლეგიამ. კოლეგიაში საქმის განხილვის დროს მოსარჩელის თანხმობით შეიცვალა მოპასუხე და მოპასუხედ მიჩნეულ იქნა მანამდე საქმეში მესამე პირად მონაწილე გ. ვ.-ის მეუღლე მ. ბ., რომელმაც შეგებებული სარჩელი შეიტანა სასამართლოში.

საქმის ხელახალი განხილვის შემდეგ თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო და სამეწარმეო საქმეთა კოლეგიის 2001 წლის 12 ივნისის გადაწყვეტილებით ი. ჩ.-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა: მ. ჩ. აღიარებულ იქნა ავტორად სიმღერის „ყ. ქ.“; არ დაკმაყოფილდა მ. ბ.-ის შეგებებული სარჩელი ამ სიმღერის, „ყ. ქ.-ს“, ავტორად გ. ვ.-ის აღდგენის შესახებ.

საოლქო სასამართლომ გადაწყვეტილება გამოიტანა შემდეგი საფუძველით: სასამართლომ დავის გადასაწყვეტად გამოიყენა სსრკ ცაკ-ის და სახალხო კომისართა საბჭოს 1928 წლის 16 მაისის „საავტორო უფლებათა საფუძველები“ და 1929 წლის 30 აგვისტოს დებულება „საავტორო უფლებების შესახებ“, რადგან მხარეთა განმარტებით სადავო სიმღერა „ყ. ქ.“ შექმნილია XX საუკუნის 40-იან წლებში. ამ დროს კი საავტორო და მომიჯნავე სფეროს აწესრიგებდა ზემოთ დასახელებული კანონები.

სასამართლომ „საავტორო უფლებების შესახებ“ დებულების 1-ლი მუხლის შესაბამისად ნაწარმოებზე საავტორო უფლების გაერცვლების ორი საფუძველი გამოყო – ნაწარმოების „გამოცემა“ და მისი „ობიექტური ფორმით“ შექმნა. სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ ობიექტური ფორმით სიმღერა „ყ. ქ.“ გამოიხატა მ. ჩ.-ს მიერ კლავირის სახით 1945 წელს, რომელიც რეპროდუცირებულ იქნა საჯარო შესრულების სახით 1948 წელს ქ. - ის მოსახლეობის წინაშე და აღნიშნული გარემოებების საფუძველზე მ. ჩ. აღიარებულ იქნა სიმღერის - „ყ. ქ.-ს“ - ავტორად. სასამართლომ ასევე დადგენილად მიიჩნია, რომ გ. ვ.-ის მეუღლემ მ. ბ.-მ სასამართლოს ვერ წარუდგინა ვ.-ის მიერ ობიექტური ფორმით გამოხატული კლავირის ნიმუში. ასევე მოპასუხემ ვერ დაადასტურა სიმღერის საჯაროდ შესრულების ფაქტი უფრო ადრე, ვიდრე ეს დადასტურებულ იქნა ჩ.-ის ნაწარმოების შესრულებასთან დაკავშირებით. სასამართლო კოლეგიამ მიიჩნია, რომ საავტორო უფლებათა სააგენტოში 1951 წელს ვ.-ის ავტორად რეგისტრაცია არ შეიძლება ჩაითვალოს მისი საავტორო უფლების წარმოშობის საფუძველად.

თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო და სამეწარმეო საქმეთა კოლეგიის გადაწყვეტილებაზე საკასაციო საჩივარი შეიტანა გ. ვ.-ის მეუღლემ მ. ბ.-მ და მოითხოვა

გადაწყვეტილების გაუქმება შემდეგი საფუძველით: სასამართლო საქმის განხილვის დროს იჩინდა აშკარა ტენდენციურობას; სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 236-ე მუხლის მოთხოვნათა დარღვევით, უკანონოდ გაუქმდა საოლქო სასამართლოს 2000 წლის 18 თებერვლის დაუსწრებელი გადაწყვეტილება; მ. ბ. სასამართლო სხდომაზე გამოძახებული იყო როგორც მესამე პირი და არა როგორც მოპასუხე; მისი წარმომადგენელი ა. გ. მოქმედებდა როგორც მე-3 პირის წარმომადგენელი; მ. ბ.-ს, როგორც მოპასუხეს, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 93-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად უფლება ჰქონდა თვითონ მიეღო მონაწილეობა საქმის განხილვაში.

საქმის განხილვაში მონაწილეობდნენ სხვადასხვა მოსამართლეები, რომლებიც არ იყვნენ გაცნობილნი საქმეს და განხილვა მიმდინარეობდა მოსამართლე ჯიყაშვილის კარნახით. სასამართლოს დაინტერესებაზე მეტყველებს ის ფაქტი, რომ საქმის განხილვა დაამთავრეს ჩ.-ის დაბადების დღეს. სასამართლო კოლეგიამ ყოვლად უსაფუძველოდ მიიჩნია, რომ მ. ჩ.-ის მეუღლისათვის 1982 წელს გახდა ცნობილი ნაწარმოების ავტორად გ. ვ.-ის გამოცხადების ფაქტი. სასამართლო პროცესზე ი. ჩ.-ის მიერ წარმოდგენილ კლავირზე არ არის „საულის“ არანაირი აღნიშვნა ნაწარმოების რეგისტრაციის შესახებ. 1948 წლის 31 ივნისს გაზეთ „ს. ო.-ში“ გამოქვეყნებული სტატია არ გამოდგება სადავო სიმღერაზე მ. ჩ.-ის ავტორობის დასამტკიცებლად. 1951 წლიდან სიმღერის ავტორად ოფიციალურად აღიარებული იყო გ. ვ.-ის აღნიშნულ პერიოდში მ. ჩ.-ის ავტორობით გამოცემული სადავო სიმღერის ნოტები, გრამფირფიტები და სხვა, გამოცემულია კანონის მოთხოვნების უხეში დარღვევით, ვ.-ის ავტორობის უგულებელყოფით და ისინი არ შეიძლება ჩაითვალოს მტკიცებულებად მ. ჩ.-ის ავტორობის დასამტკიცებლად.

სასამართლოს საქმის წარმოება უნდა შეეწყვიტა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 272-ე მუხლის „ე“ პუნქტით, ვინაიდან 1964 წლის სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 505-ე მუხლის თანახმად, ავტორის სიკვდილის შემდეგ მემკვიდრეები იცავენ მხოლოდ ნაწარმოების ხელშეუხებლობას. მხოლოდ ვ.-ის მემკვიდრეებს შეეძლოთ 1951 წლიდან სიმღერის – “ყ. ქ.- ს“ ავტორად აღიარებული ვ.-ის საავტორო უფლების დაცვა და არა ჩ.-ის მემკვიდრეებს. კოლეგია არასწორად მიიჩნევს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 131-ე მუხლით გათვალისწინებულ აღიარებად ვ.-ის მიერ ნოტების ჩაწერის შესაძლო არცოდნის ფაქტს. სადავო სიმღერაზე რომ კლავირი არსებობდა, ამაზე მიუთითებს „საუდში“ ვ.-ის ავტორად რეგისტრაციის ფაქტი.

ს ა მ ო ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი:

დიდმა პალატამ შეისწავლა საქმის მასალები, საკასაციო საჩივრის მოტივები და თვლის, რომ საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, უცვლელად უნდა დარჩეს თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო და სამეწარმეო საქმეთა კოლეგიის გასაჩივრებული გადაწყვეტილება შემდეგ გარემოებათა გამო:

დიდი პალატა ვერ გაიზიარებს კასატორის მოსაზრებას, რომ 2000 წლის 18 თებერვლის დაუსწრებელი გადაწყვეტილება არასწორად გააუქმა კოლეგიამ, რადგან ჩ.-ს., როგორც პროცესზე გამოცხადებულ პირს, უფლება არ ჰქონდა, შეეტანა საჩივარი

დაუსწრებელ გადაწყვეტილებაზე. პალატა თვლის, რომ საკითხი იმის შესახებ, ჰქონდა თუ არა უფლება ჩ.-ს შეეტანა საჩივარი დაუსწრებელ გადაწყვეტილებაზე, გარკვეულია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკორტრების საქმეთა პალატის 2000 წლის 18 მაისის კანონიერ ძალაში შესული განჩინებით, რომლითაც გაუქმდა თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო და სამეწარმეო საქმეთა კოლეგიის 2000 წლის 14 მარტის განჩინება, რითაც უარი ეთქვა ჩ.-ს საჩივრის მიღებაზე და საქმე განსახილველად დაუბრუნდა იმავე კოლეგიას. ამდენად, უზენაესი სასამართლოს განჩინების საფუძველზე საოლქო სასამართლოს კოლეგიამ დაუშვა ჩ.-ის საჩივარი, განიხილა და ვინაიდან მიიჩნია, რომ დაუსწრებელი გადაწყვეტილება კანონის მოთხოვნათა უხეში დარღვევით იყო გამოტანილი, გააუქმა იგი, რისი უფლებაც მას ჰქონდა.

დიდი პალატა ასევე ვერ გაიზიარებს კასატორის მოსაზრებას, რომ მ. ბ., როგორც მოპასუხე, არ იყო გამოძახებული და გამოცხადებული სხდომაზე. სხდომის ოქმით და საქმის მასალებით დადასტურებულია, რომ მ. ბ.-მ იცოდა სხდომის დღის შესახებ და სხდომას ესწრებოდა მისი წარმომადგენელი გ.. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 93-ე მუხლის თანახმად მოქალაქეებს უფლება აქვთ, საქმე აწარმოონ სასამართლოში პირადად ან წარმომადგენლის მეშვეობით. მართალია, საქმის წარმოება წარმომადგენლის მეშვეობით არ ართმევს უფლებას მხარეს, თვითონაც მიიღოს მონაწილეობა საქმის განხილვაში, მაგრამ ეს მისი უფლებაა და ამდენად, თუ სხდომას ესწრებოდა მხარის წარმომადგენელი და არა მხარე, სასამართლო უფლებამოსილია, განიხილოს საქმე ისე, როგორც მხარის გამოცხადების შემთხვევაში. კასატორის მტკიცება, რომ ის სასამართლოში გამოძახებულ იქნა როგორც მესამე პირი და არა როგორც მოპასუხე, არ წარმოადგენს კანონის დარღვევას, რადგან მ. ბ. გამოძახებულ იქნა სასამართლოში როგორც მესამე პირი დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნით და ასეთი კატეგორიის მესამე პირები, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 88-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სარგებლობენ მხარის ყველა უფლებით, ხოლო მისი უფლებები განხორციელებულ იქნა წარმომადგენლის მიერ.

დიდი პალატა ასევე ვერ გაიზიარებს კასატორის მოსაზრებას, რომ მოსამართლე ჯიყაშვილი დაინტერესებული იყო საქმის შედეგით; იგი საქმის განხილვაში აბამდა სხვადასხვა მოსამართლეებს, რომლებიც არ იყვნენ გაცნობილი საქმეს და რომ მისი კარნახით მიმდინარეობდა საქმის წარმოება. საქმის მასალებით დადგენილია, რომ საოლქო სასამართლოში საქმე იხილებოდა 1999 წლის ნოემბრიდან 2001 წლის ივნისამდე, ე.ი. თითქმის ორი წლის მანძილზე. ამ პერიოდში რამდენჯერმე ჩატარდა სასამართლო სხდომები და, ბუნებრივია, ყველა სხდომაზე ერთი და იმავე სასამართლოს შემადგენლობის უზრუნველყოფა შეუძლებელია. 2001 წლის 11 ივნისს დაწყებულ მთავარ სხდომას, რომლის შემდეგაც გამოვიდა გადაწყვეტილება, ესწრებოდნენ ის მოსამართლეები, რომლებმაც მონაწილეობა მიიღეს გადაწყვეტილების გამოტანაში და ამ მხრივ კანონის დარღვევას ადგილი არ ჰქონია.

დიდი პალატა ვერ გაიზიარებს კასატორის მოსაზრებას, რომ ი. ჩ.-ს როგორც მემკვიდრეს, უფლება არა აქვს, მიმართოს სასამართლოს მისი აწ გარდაცვლილი მეუღლის საავტორო უფლებების დასაცავად, რადგან სამოქალაქო სამართლის კოდექსის (1964 წ.) 505-ე მუხლის თანახმად, ავტორის სიკვდილის შემდეგ მემკვიდრეები იცავენ მხოლოდ ნაწარმოების ხელშეუხებლობას, რაც განსხვავდება ავტორთა უფლებებისაგან. საკასაციო პალატა თვლის, რომ აღნიშნული საკითხის გადაწყვეტის დროს სასამართლო კოლეგიამ სწორად გამოიყენა სამოქალაქო სამართლის კოდექსის (1964 წ.) 512-ე მუხლი, რომლის

თანახმად, თუ დარღვეულ იქნა ნაწარმოების ხელშეუხებლობის უფლება ან ავტორის სხვა არაქონებრივი უფლებები, მაშინ ავტორს, ხოლო მისი გარდაცვალების შემდეგ მის მემკვიდრეებს შეუძლიათ, მოითხოვონ დარღვეული უფლების აღდგენა. კანონში აღნიშნულ „არაქონებრივ უფლებებში“ მოიაზრება ავტორობის უფლება, გამოქვეყნების უფლება, სახელის უფლება. ამდენად, სასამართლომ სწორად მიიჩნია, რომ ი. ჩ., როგორც მემკვიდრე, უფლებამოსილია, იდავოს მეუღლის საავტორო უფლებებზე.

დიდი პალატა არ განიხილავს საკასაციო საჩივრის სხვა მოტივებს, რადგან ისინი შეეხებიან საქმის ფაქტობრივ გარემოებებს, ხოლო სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო საჩივარი უნდა ეფუძნებოდეს არა ფაქტობრივ გარემოებებს, არამედ იმას, რომ გადაწყვეტილება კანონის დარღვევითაა გამოტანილი.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, დიდი პალატა თვლის, რომ საოლქო სასამართლოში საქმის ფაქტობრივი გარემოებების დადგენის დროს კანონის დარღვევას ადგილი არ ჰქონია. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის II ნაწილის თანახმად, საოლქო სასამართლოს კოლეგიის მიერ დადგენილად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დამატებითი და დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია. პალატა მიიჩნევს, რომ მოცემულ შემთხვევაში ბ.-ის მიერ წარმოდგენილი საკასაციო პრეტენზია ფაქტობრივი გარემოების დადგენის შესახებ არც დამატებითია და არც დასაბუთებული. პალატა თვლის, რომ კოლეგიის მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების პირობებში სასამართლომ სწორად გამოიყენა „საავტორო უფლებების შესახებ“ 1929 წლის 30 აგვისტოს დებულების პირველი, მე-9 მუხლები და დააკმაყოფილა სარჩელი.

სასამართლომ „საავტორო უფლებების შესახებ“ დებულების I მუხლის შესაბამისად, ნაწარმოებზე საავტორო უფლების გავრცელების ორი საფუძველი გამოყო – ნაწარმოების „გამოცემა“ და მისი „ობიექტური ფორმით“ შექმნა. სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ ობიექტური ფორმით სიმღერა „ყ. ქ.“ მ. ჩ.-ის მიერ კლავირის სახით გამოიხატა 1945 წელს, რომელიც საჯარო შესრულების სახით რეპროდუცირებულ იქნა 1948 წელს სტალინირის მოსახლეობის წინაშე და აღნიშნული გარემოებების საფუძველზე მ. ჩ. აღიარა სიმღერის, „ყ. ქ.-ს“ ავტორად.

„საავტორო უფლებების“ შესახებ დებულების მე-4 მუხლის თანახმად, საავტორო უფლება წარმოიშობა ნაწარმოებზე მისი შექმნის მომენტიდან. ამ უფლების წარმოშობისათვის არ არის სავალდებულო ნაწარმოების რეგისტრაცია ან სხვა ფორმალბათა დაცვა. ნაწარმოების ავტორად მიიჩნევა პირი, რომლის ინტელექტუალური შემოქმედებითი შრომის შედეგად შეიქმნა ინტელექტუალური საკუთრების ესა თუ ის ობიექტი, მიუხედავად მისი დანიშნულების, ღირსების, შინაარსის, ჟანრის, მოცულობის, აგრეთვე მისი გამოხატვის ფორმისა. „საავტორო უფლებების შესახებ“ დებულების პირველი მუხლის თანახმად, საავტორო უფლების ობიექტს წარმოადგენს ნაწარმოები იმის მიუხედავად, გამოქვეყნებულია თუ არა იგი. მთავარია, ნაწარმოები არსებობდეს ისეთი ობიექტური ფორმით, რომელიც შესაძლებლობას იძლევა აღქმული და რეპროდუცირებულ იქნეს მესამე პირის მიერ. აღნიშნულ მუხლში ასეთ ობიექტურ ფორმებად სამაგალითოდ დასახელებულია ხელნაწერი, ესკიზი და სხვა. რაც შეეხება მუსიკალურ ნაწარმოებს, იგი შეიძლება მესამე პირის მიერ აღქმული და რეპროდუცირებულ იქნეს ნოტების ან შესრულების სახით. საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებებით ირკვევა, რომ ობიექტური ფორმით მუსიკალური ნაწარმოები „ყ. ქ.“ კლავირის სახით გამოიხატა მ. ჩ.-ის მიერ 1945 წელს და 1948 წელს

საჯაროდ შესრულდა მ. ჩ.-ის ავტორობით ყოფილ სამხრეთ ოსეთის ქალაქში. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმების და გ. ვ.-ის სადავო მუსიკალური ნაწარმოების ავტორად აღიარების კანონიერი საფუძველი ვერ განდება კასატორის განცხადება, რომ სიძლერა „ყ. ქ.“ ჯერ კიდევ 1945 წლამდე საჯაროდ სრულდებოდა ვ.-ის მიერ, რადგან „საავტორო უფლებების შესახებ“ დებულების მე-9 მუხლით გათვალისწინებული საჯარო შესრულება გულისხმობს ისეთ შესრულებას, რომელიც განკუთვნილია მოქალაქეთა, მსმენელთა გარკვეული წრისათვის და არა შესრულებას ოჯახისა და ახლობლების წრეში. საქმეში არ მოიპოვება რაიმე მტკიცება, რომ აწ გარდაცვლილმა გ. ვ.-მ სადავო მუსიკალური ნაწარმოები შეასრულა საჯაროდ, ხოლო მოწმეთა ჩვენებები იმის შესახებ, რომ მათთვის მუსიკალური ნაწარმოების – „ყ. ქ.-ს“ – ავტორად ცნობილია გ. ვ., არ შეიძლება გამოდგეს ნაწარმოების ობიექტური ფორმით შექმნის ან საჯარო შესრულების მტკიცებად. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად გარემოებები, რომლებიც კანონის თანახმად უნდა დადასტურდეს გარკვეული სახის მტკიცებულებებით, არ შეიძლება დადასტურდეს სხვა სახის მტკიცებულებებით.

კანონის მოთხოვნიდან გამომდინარე, საავტორო უფლება ვრცელდება ნაწარმოებზე, რომელიც შექმნილია ობიექტური ფორმით, რაც მისი რეპროდუქციების შესაძლებლობას იძლევა, ანუ მუსიკალური ნაწარმოები ობიექტურად უნდა იყოს გამოხატული კლავირის სახით ან შესრულებული საჯაროდ. კასატორ მ. ბ.-ს სასამართლოსათვის არ წარუდგენია მტკიცება იმისა, რომ სადავო მუსიკალური ნაწარმოები რაიმე ობიექტური ფორმით შექმნილია მისი აწ გარდაცვლილი მეუღლის – გ. ვ.-ის მიერ. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, თითოეულმა მხარემ უნდა დამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს, ხოლო ამავე კოდექსის 103-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად მტკიცებულებებს სასამართლოს წარუდგენენ მხარეები.

საავტორო უფლებას არ წარმოშობს ნაწარმოების რეგისტრაცია საავტორო უფლებათა სააგენტოში. „საავტორო უფლებების შესახებ“ დებულების მე-4 მუხლში საავტორო უფლების წარმოშობის საფუძვლად ავტორის რეგისტრაცია არ არის მითითებული. უფრო მეტიც, ამავე დებულების მე-17 მუხლის თანახმად, „ნაწარმოების რეგისტრაცია, უკეთუ სასამართლო წესით სხვა რამ არ არის დამტკიცებული, წარმოადგენს დამამტკიცებელ საბუთს იმ მომენტის დასადგენად, რა მომენტიდანაც უნდა დაიწყოს საავტორო უფლების ვადის დენა, ხოლო იგი ხელს ვერ შეუშლის მესამე პირთ, აღძრან დავა რეგისტრაციაში გატარებული ნაწარმოების საავტორო უფლების შესახებ“.

დიდი პალატა თვლის, რომ თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო და სამეწარმეო საქმეთა კოლეგიას საქმის განხილვის დროს კანონი არ დაურღვევია, რის გამოც არ არსებობს გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი:

დიდმა პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

დ ა ა დ გ ი ნ ა:

მ. ბ.-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს.
უცვლელი დარჩეს თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო და სამეწარმეო საქმეთა კოლეგიის 2001 წლის 12 ივნისის გადაწყვეტილება.
განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.